

Twee bewoonde woerden bij Dennenburg

Marja van den Broek

In het archief van de archeologische werkgroep Ravenstein zitten documenten van de archeologische werkgroep Oss (AWO). Zij waren in de jaren 70, 80 en 90 actief in 'ons' gebied. Zij hebben ervoor gezorgd dat, in een tijd dat de archeologie nog niet zo goed geregeld was als nu, er geen informatie verloren ging.

Onvermoeibaar ging de werkgroep, bijna elk weekend, op onderzoek uit. Het is aan hen te danken dat er van de woerden rond Deursen-Dennenburg nog informatie bewaard is gebleven.

Twee van die woerden lagen ten westen van de kerk van Dennenburg, 'In de Pachtkamp' en 'De Woerd', zoals ze in de volksmond heten.

Woerden

In de prehistorie ontstonden, op de boven het Maasstroomgebied uitstekende hoogten, kleine nederzettingen. Door bewoning werden zij gaandeweg verhoogd. De besproken locaties waren in de loop van de ijzertijd, uiterlijk de Romeinse tijd alweer verlaten. De bewoning heeft zich op de woerden waarop Dennenburg en Deursen ontstonden geconcentreerd. Ook daar zijn prehistorische en Romeinse vondsten gedaan.

Twee woerden

In de verslagen van Gerard Smits (AWO) is sprake van twee vondstconcentraties, dicht bij elkaar. Beiden zijn aangemerkt als archeologisch beschermd gebied op de AMK (archeologische monumentenkaart). 'In de Pachtkamp' heet dan 'De Pas'. Dat is verwarrend omdat ook aan de oostzijde van Deursen een toponiem De Pas voorkomt.

De andere heet 'De Woerden'. Het is niet duidelijk of we te maken hebben met een grote of meerdere kleine bewoonde woerden. Ook zijn er oppervlaktevondsten gedaan op enige afstand van de vondstlocaties. De woerden werden in de loop der tijd geëgaliseerd voor de landbouw en zo verspreidden de vondsten zich tot buiten de oorspronkelijke woongronden. 'In de Pachtkamp' (AMK 5160) is op de hoogtekartaal (AHN) niet meer als zodanig waar te nemen, 'De Woerden' (AMK 5154) nog wel enigszins.

De ligging van AMK 5160 en AMK 5154. Van links naar rechts zien we de Dorpenweg. Dennenburg ligt in het oosten.

Vondsten

De eerste aantekeningen over deze vindplaatsen dateren van 22 juni 1981 in het 'dagboek' van Gerard Smits. Jarenlang struinde hij, met en zonder collega's, het veld af op zoek naar vondsten. Ze vonden altijd wel wat: slingerkogels, glazen armbandfragmenten, weefgewichten en veel aardewerk scherven.

Op 11 mei 1987 deden ze een grote hoeveelheid vondsten: weefgewichten, spinsteentjes, aardewerk, zoutgootjes en een bijna gave schaal. Die artefacten stammen uit ongeveer 600 v. Chr..

Een bijna gave schaal uit 600 .v.Chr.

Zoutgootjes

Zoutgootjes waren prehistorisch verpakkingsmateriaal. Het was een zacht en poreus baksel. In de halfronde holle aardewerk gootjes werd zout vervoerd dat aan de kust was gewonnen uit zeewater. Zout was een belangrijke voedingsstof, een smaakmaker en een prima conserveringsmiddel.

Tegenwoordig zeggen we weleens dat iets peperduur is, maar al veel eerder was zout het witte goud en heel belangrijk voor de ruilhandel.

Zoutgootjes uit 600 v.Chr.

Spinsteentjes

Spinsteentjes worden gebruikt om vezels of wol tot een draad te verwerken. De spindel of spintol bestond uit een spinsteentje waarin een stok klem zat. Het steentje kon een bol-, pyramide- of schijfvorm hebben. De spinsteentjes van 'In de Pachtkamp' zijn kleine afgeplatte aardewerk bolletjes. Typerend voor de vroege ijzertijd.

Met duim en wijsvinger kon het stokje tot rotatie worden gebracht, waarbij het steentje diende als vliegwiél, om een draad te maken. Tot in de 16e eeuw werden spintollen gebruikt. Daarna werden ze steeds meer vervangen door het spinnewiel.

Spinsteentjes uit 600 v.Chr.

Een opmerkelijke vondst werd op 5 april 1986 gedaan, iets ten oosten van 'De Woerden'. Een vuursteen bijl uit de midden of nieuwe steentijd (9000-1800 v.Chr.). Ook toen werd er daar dus al gewoond.

Vragen

Ondanks de zorgvuldige verslagen van Gerard Smits blijven een aantal vragen onbeantwoord. Zolang deze locaties niet bedreigd worden door bijvoorbeeld woningbouw zal er geen archeologisch onderzoek worden gedaan. Het is ook maar de vraag of er nog iets bewaard is gebleven in de bodem. Voorlopig moeten we het doen met de gegevens die door de amateurs zijn veiliggesteld.